

**SANAT ALANINDA
DİSİPLİNLERARASI YAKLAŞIMLAR
2**

Editörler

Öğr. Gör. Ümit PARSIL
Doç. Dr. Hüda SAYIN YÜCEL

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-375-249-1	Ön Kapak Resmi Doç. Dr. Bayram DEDE
Kitap Adı Sanat Alanında Disiplinlerarası Yaklaşımlar-2	Arka Kapak Resmi Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN
Editörler Ümit PARSIL ORCID iD: 0000-0002-1901-5400 Hüda SAYIN YÜCEL ORCID iD: 0000-0003-0914-0838	Yayıncı Sertifika No 47518 Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık Bisac Code ART000000
Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN	DOI 10.37609/akya.3438
Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi	

Kütüphane Kimlik Kartı
Sanat Alanında Disiplinlerarası Yaklaşımlar-2 / ed. Ümit Parsıl, Hüda Sayın Yücel.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.
191 s. : resim, tablo. ; 160x235 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253752491
1. Sanat.

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1	Türkiye’de Efemera Heykel Sanatının Gelişimi	1
	<i>Naci EDİ</i>	
	<i>Ceyhan KONAK</i>	
	<i>Hüseyin Yarkın BİÇER</i>	
BÖLÜM 2	Görsel Sanatlar Eğitimi Sürecinde Performe Edilen Yöntemsel Bir Kuram Olarak Çoklu Zeka	19
	<i>Ahmet Göktuğ KILIÇ</i>	
BÖLÜM 3	Türk Mitolojisinde Yer Alan Hayvan Simge ve Sembollerinin Oluşumunda Etkili Olan İnanç Sistemi	35
	<i>Ümit PARSIL</i>	
	<i>Hüda SAYIN YÜCEL</i>	
BÖLÜM 4	Ahşap Sanatının Tarihsel Gelişimi ve Türkiye’nin İlk İcâzet Alan Naht Sanatkârları.....	51
	<i>Dilek TEZCAN</i>	
BÖLÜM 5	Anadolu’da Seramik Sanatının Tarihsel Gelişimi ve İç Mekân Dekorasyon Sanatı’nın Kısa Tanımı	95
	<i>Burhan YALÇIN</i>	
BÖLÜM 6	Bireysel Gelişim ve Çağdaş Toplumlarda İnşasında Sanat Eğitiminin Önemi.....	107
	<i>Dilek KUYRUKCU</i>	
BÖLÜM 7	Doğadan Sanata: Mücevher Taşlarının Yolculuğu.....	125
	<i>Ufuk ÖREN</i>	

BÖLÜM 8	Plastik Sanatlar ve Teknoloji: Dijitalleşme Çağında Sanat...	145
	<i>Özlem VARGÜN</i>	
BÖLÜM 9	Kuyumculukta 3D Baskı ve Geleneksel Yöntemlerin	
	Entegrasyonu	161
	<i>Servet AKAR</i>	

YAZARLAR

Öğr. Gör. Servet AKAR

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi,
Karacasu Memnune İnci MYO, El
Sanatları Bölümü

Doç. Dr. Hüseyin Yarkın BİÇER

Kocaeli Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Heykel Bölümü

Arş. Gör. Dr. Naci EDİ

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Ahmet Göktaş KILIÇ

Doktora Öğrencisi, Uludağ Üniversitesi

Doç. Dr. Ceyhan KONAK

Kocaeli Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Heykel Bölümü

Öğr. Gör. Dilek KUYRUKCU

Namık Kemal Üniversitesi Çorlu Meslek
Yüksekokulu, Geleneksel El Sanatları
Bölümü

Öğr. Gör. Ümit PARSIL

Adıyaman Üniversitesi, Teknik Bilimler
Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü

Öğr. Gör. Dilek TEZCAN

İstanbul Aydın Üniversitesi, Anadolu BİL
Meslek Yüksekokulu, Mimari Restorasyon
Programı

Doç. Dr. Özlem VARGÜN

Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş
Eğitimi AD.

Burhan YALÇIN

Sanatta Yeterlik Öğrencisi, Dokuz Eylül
Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü,
Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı

Doç. Dr. Hüda SAYIN YÜCEL

Kırıkkale Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi Resim Bölümü

Öğr. Gör. Dr. Ufuk ÖREN

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi,
Karacasu Memnune İnci MYO, El
Sanatları Bölümü

Katkılarından dolayı Öğr. Gör. Ümit PARSIL'a teşekkür ederiz.

BÖLÜM 1

Türkiye’de Efemera Heykel Sanatının Gelişimi ¹

Naci EDİ ²

Ceyhan KONAK ³

Hüseyin Yarkın BİÇER ⁴

Giriş

Efemera: Kelime anlamı olarak Efemera; çok kısa süren, kısa ömürlü, gündelik, bir gün yaşayan, çok kısa ömürlü, fani, gelip geçici anlamlarını içermektedir. Kaynaklarda Efemera kelimesi şu şekilde açıklanmaktadır, “Efemera kelime köken olarak Yunan sözcüğü *ἐφήμερος* (ephēmeros) Efemera kelimesinden türemiştir. Efemera: a. Karnı aç uzun iplikle sona eren, çok orantısız kanatlı küçük böcekleri içeren cins. (Günlük böcekgiller familyasının, hatta birgünsinekleri takımının örnek tipi). Ansikl. b. Özellikle Kuzey yarımkürede yaşayan Efemera cinsi üyeleri genellikle sarımsı ya da gri renktedir. Günlükböcek (Efemera vulgata), kuyruk iplikleri sayılmazsa 14-25 mm uzunluğunda çok ufak bir böcektir; larva evresinde akarsuların çamurunda yaşayan bu böceğe Batı’da balıkçılar “mayıs sineği” derler. Akarsuların yanı başında uçuşup durur ve yumurtadan çıktıktan iki ya da üç gün sonra yumurtalar ve ölür. Günlükböcek denmesinin nedeni bu kısa ömürdür”⁵. Diğer bir kaynakta ise “Kanatları birbirinden çok farklı olan küçük böcek. (Karnı kısmının sonunda üç tane telsi uzantı bulunur. Ephemeroptera takımının ve ephemeridae familyasının

¹ Bu Kitap Bölümü Kocaeli Üniversitesinin Sosyal Bilimler Enstitüsünde “Efemera Sanat Olarak Kar-Buz-Kum Heykel ve Türkiye’deki Uygulamaları” Başlıklı Sanatta Yeterlik Tezinden Üretilmiştir.

² Arş. Gör. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, nedı@agri.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-2813-222X

³ Doç. Dr. Kocaeli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Heykel Bölümü, yarkin.bicer@kocaeli.edu.tr ORCID iD: 0000-0002-8114-3032

⁴ Doç. Dr. Kocaeli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Heykel Bölümü, ceykonak@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-5128-4109

⁵ Berk Adnan, Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedi, Ephemeral, Gelişim Yayınları, 1986, İstanbul, S. 3741

sanat eserlerine dönüştürmeye başladılar. Bu değişim, sanatın algılanma biçimini ve işlevini de etkilemiştir. Malzeme çeşitliliği olarak metal, plastik, cam, tekstil, kâğıt, ağaç, kâğıt ve kumaş vb. gibi geleneksel olmayan malzemelerin heykel yapımında kullanımı artmıştır. Teknik olarak Enstalasyon, performans, video gibi farklı sanat disiplinlerinin heykel sanatıyla entegre edilmesi yaygınlaşmıştır. Kuramsal altyapı olarak, Postmodernizm ve kavramsal sanatın etkisiyle efemera heykel sanatının kuramsal altyapısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Mekân bağlamında müze ve galerilerden kurtulup halka ve kamuoyuna açık alanlarda sergiler yapılmaya başlanmıştır. Sanatçı kolektif açıdan bakıldığında sanatçılar bir araya gelerek ortak çalışmalar yürüten sanatçı kolektifleri oluştu. Bu değişim, sanatın algılanma biçimini ve işlevini de etkilemiştir. Günümüzde efemera heykel sanatı, Türkiye’de çağdaş sanatın önemli bir parçası haline gelmiştir.

Kaynaklar

- Atalay, Nevzat**, Son 20 Yılda Türk Heykel Sanatımızdaki Gelişimin Değerlendirilmesi (1974 - 94 Dönemi), Doktora Tezi, İstanbul, 1994, s. 12
- Ataseven, Olcay**, Oluşum Süreci İçinde Türk Heykel Sanatına İlişkin Kısa Bir Değerlendirme, Türk Sanatları Araştırma Dergisi, 2011, s. 140
- Atasoy, Faysal Okan**, Türkçede yabancı kelime, ıstılah ve özel isimlerin imlâsı, Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Şubat 2023, s. 348-349.
- Berk, Adnan**, Büyük Larousse Sözlük ve ansiklopedi, Ephemeral, Gelişim Yayınları, 1986, İstanbul, s. 3741
- Bulat, Mustafa**, Modern Turkish Sculpture -Modern Türk, Heykeli, Asos Journal, 14,4,2017, s. 2
- Coşkun, Emel**, 1950-1960 Yılları Arası Türk Heykel Sanatı, Cumhuriyet Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10, 2012, s. 2012
- Gezer, Hüseyin**, Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli, TİSA Matbaa, Ankara, 1984, s.327-328
- Gezer, Hüseyin**, Nurullah Berk, 50 yılın Türk Resim ve heykeli, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, s.123, 1973
- Graf, Marcus**, 100 Yıl Beuys, Akbank Sanat Galerisi, İstanbul, 2021, s.7
- Graf, Marcus**, 100 Yıl Beuys, Akbank Sanat Galerisi, İstanbul, 2021, s.23
- Gümüşer, Tülay**, 2000-2012 Yılları Arasında Kavramsal Sanatın Türkiye’de Eğilimleri, UH-BAB Uluslararası Hakemli Beseri ve Akademik Bilimler Dergisi. <https://docplayer.biz.tr/16920958-2000-2012-yillari-arasında-kavramsal-sanatın-türkiye-de-egilimleri-the-tendencies-on-conceptual-art-between-2000-and-2012-years-in-turkey.html>, Temmuz 2013, s.102.
- İnceoğlu, Seher**, Sosyal ve kültürel boyutuyla Efemera (D. Tez), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019, s.20.
- Kılıçarslan, Mustafa**, Grek Harfli Türkçe Ahd-i Cedit Üzerinde Dil, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2012, s. 32-33
- Kılıçoğlu, Sefa**, Hakkı Devrim, Nezihe Araz, Meydan Larousse Büyük Lugat ve Ansiklopedisi, Cilt 6, Sabah Yayınları, 1992, İstanbul, s. 302.

- O'Neill, Mary, Yas ve Kayıp, Doktora tezi, Loughborough University, Leicester, 2007, s.194
- Öztürk, Ömer Tayfur, Ahmet Türe, Fatma Al, Mehmet Kavukçu ve Füsün Onur'un Postmodern Sanat Yaklaşımları, İdil Sanat ve Dil Dergisi, Ağustos 2021, s. 1248
- Söyleyici, Vedat, Asiye Karacan, Mehmet Fatih Şele, Ortaöğretim Sanat Tarihi Ders Kitabı, Özgün Matbaacılık, Ankara, 2022, s. 247
- Teker, Özlem Ekin, 1980'Den Günümüze Sanatta Postmodern Yönelimler, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2012, s. 77
- Toprak, Burhan, Sanat Tarihi, Nurgök Matbaası, İstanbul, 1962, s. 242
- Yılmaz, Ayşe Nahide, Mehmet Yılmaz, Sanat ve kavramlar, Ütopya Yayınları, Ankara, 2023, s.
- Yılmaz, Ensar, Türkiye'de 1960-1980 Arası Kültür/Sanat Alanındaki Yapısal Özellikler, Current Perspectives in Social Sciences (Atatürk Üniversitesi Yayınları) 2023 27 (1), s. 64. 2023
- www.Seslisozluk.net, <https://www.seslisozluk.net/ephemeral-nedir-ne-demek/>
- Görsel Kaynaklar**
- Görsel 1:** <https://tr.pinterest.com/pin/835417799602358969/>
- Görsel 2:** YILDIRIM, Özgen (Bosphorus Art Newspaper, Şubat, 2015 Sayı: 93' de yayınlanmıştır) Articles/Makaleler Ressam ve Resim: Mehmet Gülyüz Retrospektifi <https://ozgenyildirim.blogspot.com/2015/03/ressam-ve-resim-mehmet-guleryuz.html>
- Görsel 3:** ÖZTÜRK, Rana, Türkiye'deki Kavramsal Sanat Çalışmalarının Bir İncelenmesi, (13,06,2017) <https://www.e-skop.com/skopbulten/tezler-turkiyedeki-kavramsal-sanat-calismalarinin-bir-incelemesi/3403> e-skop sanat tarihi eleştirisi, Erişim Tarihi: 12,10,2023.
- Görsel 4.** ÖZTÜRK, Ömer Tayfur, TÜRE, Ahmet, AL, Fatma, "Mehmet Kavukçu ve Füsün Onur'un Postmodern Sanat Yaklaşımları". İDİL, 84 (2021 Ağustos): s. 1247–1258. <https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1629470741.pdf>
- Görsel 5.** <http://www.canantolon.com/EXHIBITIONS/ExhibitionStillLife/StilLTolansc.html>
- Görsel 6:** http://www.canantolon.com/EXHIBITIONS/ExhibitionUnderpress/Under_pressure_14.html
- Görsel 7:** PİŞKİNER, Gamze, 1990'lardan Günümüze Türkiye Sanatında Doğaya Yaklaşımlar Approaches to nature in the art of Turkey since 1990, Yüksek Lisans Tezi, (2019), Tez NO: 569559.
- Görsel 8:** AYDIN, Alper, "TÜRKİYE'DE YERYÜZÜ SANATI" Yüksek Lisans Tezi, (2014), Tez No:361615
- Görsel 9:** AYDIN, Alper, "TÜRKİYE'DE YERYÜZÜ SANATI" Yüksek Lisans Tezi, (2014), Tez No:361615
- Görsel 10:** SAHA, <https://www.saha.org.tr/projeler/saha-skulptur-projekte-2017ye-davet-edilen-ayse-erkmenin-yeni-eserinin-uretimini-destekledi.>
- Görsel 11:** <https://www.iyigunler.net/kultur-sanat/azade-koker-kisisel-sergisi-bir-katlin-provasi-h344174.html>.

BÖLÜM 2

Görsel Sanatlar Eğitimi Sürecinde Performe Edilen Yöntemsel Bir Kuram Olarak Çoklu Zekâ¹

Ahmet Göktuğ KILIÇ²

Giriş

Teknolojinin bir eğitim programı içerisinde birçok alanda tutarlılık sağlayarak yapılanma sürecine nüfuz etmesi nedeniyle, sisteminin kapsamı olan zekâ konusunda da çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri dahil dünya çapında birçok bulgu vardır. Howard Gardner ve arkadaşlarının araştırma verileri, analizleri ve içgörüler bu anlamda dikkat çekicidir. Gardner ve arkadaşlarının geliştirdiği zekâ teorisi felsefi bir yaklaşım olarak yapılandırılmıştır ve bir teoriden çok daha fazlasıdır. Günümüzün modern eğitim felsefesi anlayışı birçok alanda geleneksel kalıpları ortadan kaldırarak zekâyı daha kapsamlı ve çeşitlendirilmiş hale getirmiştir. Bu nedenle yeni bir zekâ teorisi önerilmiş ve bulgular belirlenmiştir. Bu anlamda çoklu zekâ kavramından en çok etkilenen alanlardan biri görsel sanatlar eğitimi olduğunu belirtmek gerekmektedir. Görsel sanatlar eğitimi ile ilgili teorinin en önemli keşiflerinden biri görsel sanatlar öğreniminin aynı zamanda bilişsel bir aktivite olduğu gerçeğidir. Gardner, yaptığı araştırmaların sonuçlarına dayanarak sanatsal öğrenmenin bütünüyle bilişsel bir faaliyetten oluştuğunu keşfetmiştir (Zessoules ve ark. 1988). Dolayısıyla sanatın ve bu doğrultuda görsel sanatlar eğitiminin bütüncül yapısında çoklu zekâ kuramının tohumlarını görmek mümkün olabilmektedir. Araştırmaların ışığında ulaşılan verilerinde görsel sanatlar eğitiminde çoklu zekâ kuramının

¹ Bu kitap bölümü İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Resim-iş Eğitimi programı “Orta Okul Görsel Sanatlar Dersi Öğretiminde Seçilmiş Bazı Klasik Müzik Eserlerinin Etkisi (A. Vivaldi Dört Mevsim Konçertosu)” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Doktora Öğrencisi, Uludağ Üniversitesi, ahmetgoktugkilig34@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-2831-789X,

Sonuç

Günümüz çağdaş eğitim sisteminin oluşmasını sağlayan araştırmaların sonuçları ve veriler, bireylerin beynin her iki yarım küresini de kullanabildiğini göstermektedir. Sol yarıküre analizine, sayılara ve teorik kavramsallaştırmaya dayalı uygun düzeyde bir düşünme modelini içerirken, Sağ yarı küre baskın sözel ve işitsel yönleri olan, sezgiye ve yaratıcılığa dayalı bir düşünme modeli içerir. Eğitim programları ve öğretim yöntemleri ayrı ve kapsamlı bileşenlerle oluşturulduğunda öğrenci gelişimi olumlu olmaktadır. Görsel sanatlar çerçevesinde geliştirilen programlar ve metodolojik yaklaşımlar için de durum böyledir (Karagöz ve Okur, 2021). Çalışma alanı ne olursa olsun, öğrencinin gelişimi için olumlu teşvik gereklidir. Bu durum iyi sonuçlar göstermektedir. Çünkü sanat eğitimi geçmişten gelen birikimle ilerleyebilen süreçte disiplinlerarası bir yaklaşımla yapılandırılarak etkili ve verimli uygulamaların ortaya çıktığı bir alan olarak görülmektedir.

Kaynaklar

- Akkurt, S., & Boratav, O. (2018). Neden Sanat Eğitimi?. *International Journal of Scholars in Education*, 1(1), 54-60.
- Artut, K. (2020). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Arnold, J., & Fonseca, M. C. (2004). Multiple Intelligence Theory and Foreign Language Learning: A Brain-Based Perspective. *International Journal of English Studies*, 4(1), 119-136.
- Ayaydın, A. (2009). Eğitimde Çoklu Zekâ Yansımaları ve Görsel Sanatlar. *Dicle University Journal of Ziya Gökalp Education Faculty*, 13.
- Başbuğ, F., & Başbuğ, Z. (2016). Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar. *Akdeniz Sanat*, 9(18).
- Davis, K., Christodoulou, J., Seider, S., & Gardner, H. (2011). The Theory of Multiple Intelligences. In R.J. Sternberg & S.B. Kaufman (Eds.), *Cambridge Handbook of Intelligence*, 485-503. Cambridge, UK; New York: Cambridge University Press., Available: SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2982593>
- Demirel, Ö. (2021). *Öğretim İlke ve Yöntemleri, Öğretme Sanatı*. Pegem Akademi Yayıncılık
- Heptunali, Ö. (2007). *Günümüzde Plastik Sanatlarda Yeni Sanat Yaklaşımları Sanat Eğitimindeki Yeri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gardner, H., & Moran, S. (2006). The Science of Multiple Intelligences Theory: A Response to Lynn Waterhouse. *Educational Psychologist*, 41(4), 227-232.
- Gardner, H., & Hatch, T. (1989). Educational Implications of the Theory of Multiple Intelligences. *Educational Researcher*, 18(8), 4-10.
- Kanat, S. (2008). *Görsel Sanatlar Dersinde Çoklu Zeka Kuramına Dayalı Öğretim Yönteminin 7. Sınıf Öğrencilerinin Erişimine ve Öğrendikleri Bilgilerin Kalıcılığına Etkisi (Malatya İli Fatih İlköğretim Okulu)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Karagöz, T., & Okur, A. (2021). Ortaokul 8. Sınıf Görsel Sanatlar Eğitimi Sürecinde Uygulanan

- Yeni Bir Yöntemsel Yaklaşım: Çoklu Zeka Kuramı. *Atlas Journal*, 7(40), 1720-1730.
- Kılıç, A. G. (2023). *Orta Okul Görsel Sanatlar Dersi Öğretiminde Seçilmiş Bazı Klasik Müzik Eserlerinin Etkisi (A. Vivaldi Dört Mevsim Konçertosu)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Morgan, H. (1996). An Analysis of Gardner's Theory of Multiple Intelligence. *Roeper Review*, 18(4), 263-269.
- Oğuzkan, A. F. (1981). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özden, Y. (2014). *Öğrenme ve Öğretme*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Parsıl, Ü., & Kılıç, A. G. (2024). Çoklu Zekâ Öğrenimine Dayalı Görsel Sanatlar Eğitimi. *Avrasya Beşeri Bilim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 70-76.
- Saban, A. (2014). *Öğrenme Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*. Nobel Yayınevi.
- Visser, B. A., Ashton, M. C., & Vernon, P. A. (2006). Beyond g: Putting Multiple Intelligences Theory to the Test. *Intelligence*, 34(5), 487-502.
- Zessoules, R., Wolf, D., & Gardner, H. (1988). A Better Balance: Arts PROPEL as an Alternative to Disciplinebased art Education. J. Burton, A. Lederman, & London. P.(Eds.), *Beyond DBAE: The Case for Multiple Visions of Art Education*. New York: University Council on the Arts.

Görsel Kaynaklar

Görsel 1. https://tr.wikipedia.org/wiki/Howard_Gardner

Görsel 2. https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87oklu_zek%C3%A2_teorisi

BÖLÜM 3

Türk Mitolojisinde Yer Alan Hayvan Simge ve Sembollerinin Oluşumunda Etkili Olan İnanç Sistemi ¹

Ümit PARSIL²

Hüda SAYIN YÜCEL³

Giriş

Din İlah/Tanrı düşüncesine dayalı toplumsal bir kurumdur. İnsanların, toplumların doğa üstü güçlere kutsal olarak atfettikleri çeşitli varlıklara ya da Tanrı kavramına inanma, tapınma şeklinde katıldıkları gizemli bir olgu olduğu ve bu nitelikteki inançları simgeler, semboller, törenler, töreler, kurumlar biçiminde düzenleyen örgütlerdir (Kılıç, 1998: 8). Bizde bu araştırmamızın Türklerde Hayvan Sembollerinin Oluşumunda Etkili Olan İnanç Sistemi bölümünden biri inanç sistemi beşi din kavramın olmak üzere altı sistemden kısa kısa söz edeceğiz.

İnanç Sistemi

1- Şamanizm

Şamanların çok geniş bir hayal dünyası ve çok güçlü sezgilerinin olduğu ve gök, yer altı ve yeryüzünden oluşan üç evrende trans yöntemiyle çeşitli doğaüstü unsurlar ile etkileşim içerisine girmişlerdir. Trans yöntemi ile girdikleri

¹ Bu kitap bölümü Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Anabilim Dalı'nda "Türk Mitolojisindeki Hayvan İmgesinin 1950 Sonrası Türk Resmindeki Yansımaları" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Öğr. Gör., Adıyaman Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü, umitparsil@adiyaman.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-1901-5400

³ Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, hudasayn@gmail.com. ORCID iD: 0000-0003-0914-0838

Kaynaklar

- Alp, K. A. (2009). *Orta Asya'dan Anadolu'ya Kültürel Sembollere Giriş*. Ankara: Eflatun Yayınevi.
- Başbuğ, T. (2012). "Çağdaş Türk Resim Sanatında At Tasvirleri," *İdil Dergisi*, Cilt 1, Sayı 5 / Volume 1, Number 5.
- Çatalbaş, R. (2011). "Türklerde Hayvan Sembolizmi ve Din İlişkisi" *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi*. Cilt: 3 Sayı:12 Sonbahar.
- Ezer Yeşilova, N. (2019). Türk Mitolojisinde Yer Alan Hayvan Figürlerinin Simge ve Sembol Bağlamında Değerlendirilmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü*. Ankara.
- Güven, M. (2018). Çağdaş Türk Resminde Bir Sanatçı Portresi, *SDÜ ART-E Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi* Haziran. Cilt:11 Sayı:21.
- İzgi, M. C. (2012). "Şamanizm ve Şamanlara Genel Bakış" *Lokman Hekim Journal*, 2012; 2 (1): 31-38
- Sayım, H. (2004). "Zerdüştilikte Kozmogoni ve Yaratılış" *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Sayı: 16 Yıl: 2004/1 -91-101.
- Talas, M. (2004). "Mehmet Ersöz'de Türklerde Totemizm İzleri" *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 16, Ocak 283 – 289.
- Uraz, M. (1994). *Türk Mitolojisi*. (2.Baskı). İstanbul. Düşünen Adam Yayınları.
- Yaşa, R. (2016). "Türklerde Animist Düşüncenin Yansımaları: Kürek Kemiği ve Aşık Kemiği Falı" *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi* (The Journal of Social and Cultural Studies) Cilt/Volume: II, Sayı/Issue: 3, Yıl. ss. 1-25
- Zeren, M. E. (2017). "Uygurlarda Maniheizm Etkisi Altında Gelişen Din-Devlet İlişkisi" *JOTS*, 1/2, 140-157.
- <https://avesis.ktu.edu.tr/kadirsiginoglu>
- <https://www.biyografi.net.tr>
- <http://www.ortaksos.com>
- Görsel Kaynaklar**
- Görsel 1:** Yılmaz, E. ve Küçükşahin, E. (2017). Fikret Otyam'ın Resimlerinde Halk Sanatını Etkisi: Yerellik ve Evrensellik Bağlamında Bir Değerlendirme. *SDÜ ART-E Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi* Mayıs/Haziran. Cilt:10 Sayı:19
- Görsel 2:** Çoban, İ. (2015). "Türk İkonografisinde Kartal Motifi ve Çağdaş Türk Resmine Yansımaları" *İdil Dergisi*, 2015, Cilt 4, Sayı 16, Volume 4, Issue 16.
- Görsel 3:** Fatih Başbuğ kişisel iletişim Nisan, 2021.
- Görsel 4:** Fatih Başbuğ kişisel iletişim Nisan, 2021.
- Görsel 5:** Kadir Şişginoglu kişisel iletişim Nisan 2021
- Görsel 6:** Yayan, G. ve Gelin, M., (2017). "Türk Kültüründe yer Alan Mitolojik Sembollerin ve Motiflerin Rauf Tuncer'in Eserlerine Yansıması" *Kesit Akademi Dergisi*, Yıl:3, Sayı: 7 Mart.
- Görsel 7:** Mehmet Sağ, kişisel erişim Mayıs, 2021

BÖLÜM 4

Ahşap Sanatının Tarihsel Gelişimi ve Türkiye'nin İlk İcâzet Alan Naht Sanatkârları

Dilek TEZCAN ¹

Giriş

Ahşap sözlüklerde, Arapça'da “haşep; yani odundan mal olunan eşya” anlamına gelmektedir. Bu yönüyle ahşap; canlı bir yapının meydana getirdiği, lifli, homojen ve anizotropik yapıya sahip, organik esaslı bir malzemedir (Kudeb, 2009: 20).

Ahşap; insanoğlunun eski çağlardan beri barınma, korunma, ulaşım (köprü) gibi gereksinimlerini karşılayan bir yapı malzemesidir (Şimşek, 2003: 67). Her kültür, kendine özgü bir ikonografik düzen içinde, yapıları görsel olarak zenginleştirmiştir. Orta Asya kurganları ve Pazırık kazılarında ele geçen çeşitli ağaç işleri, Türklerin milattan önceki asırlardan beri ahşabı işlediklerini ortaya koymaktadır. Hun kurganlarından çıkarılan ve ağaç gövdesinden oyularak yapılmış lahitler üzerinde kazıma yöntemiyle işlenmiş hayvan figürleriyle karşılaşılmaktadır (Cömertler Aktuğ, 2016: 24).

Hun kurganlarında ortaya çıkan ağaç oymalı buluntular arasında, at koşum takımları dikkat çekmektedir. Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan at, göçebe kültürünün vazgeçilmez unsurudur. Böylece atlar, binek hayvanı olmalarının yanı sıra, değer verilen kutsal bir varlık olarak da dikkat çekmiştir. Yaşamlarında vazgeçilmez bir yere sahip olan atları süslemek, Hunlar için değişmez bir gelenektir. Atların koşum takımları ve eyerleri de bozkırda karşılaşılan hayvan figürleriyle bezenmiştir. Ölümünden sonraki yaşamda kullanılabilecek her şeyi ölüyle beraber gömen Hunlar, atları özellikle altın ve ağaçtan yapılmış

¹ Öğr. Gör., İstanbul Aydın Üniversitesi, Anadolu BİL Meslek Yüksekokulu, Mimari Restorasyon Programı, dilektezcan@aydin.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-4782-8345

*Görsel 70. Ahşap içine Sedef kakma Celi Süliis Besmele (Osman Tavtay arşivi).
Hüsn-i Hat: Mesut Dikel Naht: Osman Tavtay, Ölçü: 120 x 50cm*

Sonuç

Ahşap sanatının tarihsel sürecinden bahsedilen bu çalışmada Osmanlı döneminde sanat dallarında işini hakkı ile yapabilir vasfı kazanmış sanatçılara hocası tarafından verilen icâzet günümüzde de ilk defa Naht sanatını yapan sanatçılara da verilmesi ve bu konuya değinilmesi açısından önem arz etmektedir.

Türkiye'nin İlk İcâzet Alan Naht Sanatkârların çoğunda görüldüğü üzere 54 adet hat yazıları Mesut DİKE'le ait Naht eseri incelenmiştir. Eserler estetik güzellikleri ile dikkat çekerken eserlerde yer alan hat yazıları taşıdığı mânâ ve manevi hikmeti ile insanları kendisine bağlamaktadır. Ahşap Sanatının Tarih-sel Gelişimi ve Türkiye'nin İlk İcâzet Alan Naht Sanatkârları başlıklı bu çalışma litaretüre katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Naht sanatı, geleneksel sanatların diğer dalları/branşları gibi önemli bir parçasıdır. Binlerce yıllık bir geçmişe sahip olan geleneksel el sanatları, günümüzde de canlılığını koruyarak ve kendini günden güne geliştirerek bu sanatların geleceği, geleneksel tekniklerin korunması ve modern tasarım anlayışıyla birleştirilmesiyle daha da parlak olacaktır düşüncesindeyiz.

Kaynaklar

- Ağyar, N. (2007). Kahramanmaraş Müzesi Etnoğrafya Bölümünde Açıkta Bulunan Ahşap Eserlerin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cömertler Aktuğ E. (2016). Büyük Menderes Havzası Osmanlı Dönemi Geleneksel Konut Mimarisinde Ahşap Süsleme, Doktora Tezi, Van Yüzüncüyl Üniversitesi, Sosyal Bilimler

- Enstitüsü, Van.
- Kudeb, (2009). Geleneksel Ahşap Yapı Uygulamaları, İstanbul: İ.B.B. KUDEB
- Maden, P. (2010). Kahramanmaraş ve Ankara Merkezli Geleneksel Ağaç Oymacılığı Sanatı ve Geleneğin Ustaları, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şimşek, O. (2003). Yapı Malzemesi II, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Görsel Kaynaklar**
- Görsel 1.** Kaya, S. (2014). Geleneksel Türk Sanatları Ana Sanat Dalı Düzce İli Kaynaşlı İlçesi Ahşap El Sanatları, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Isparta.
- Görsel 2.** Maden, P. (2010). Kahramanmaraş ve Ankara Merkezli Geleneksel Ağaç Oymacılığı Sanatı ve Geleneğin Ustaları, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Görsel 3.** Maden, P. (2010). Kahramanmaraş ve Ankara Merkezli Geleneksel Ağaç Oymacılığı Sanatı ve Geleneğin Ustaları, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Görsel 4:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 5:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 6:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 7:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 8:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 9:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 10:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 11:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 12:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 13:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 14:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 15:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 16:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 17:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 18:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 19:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 20:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 21:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 22:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 23:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 24:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 25:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 26:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 27:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 28:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 29:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 30:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 31:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 32:** Kişisel Erişim Kasım 2024
- Görsel 33:** Dilek Tezcan Kişisel Arşiv
- Görsel 34:** Dilek Tezcan Kişisel Arşiv
- Görsel 35:** Dilek Tezcan Kişisel Arşiv
- Görsel 36:** Dilek Tezcan Kişisel Arşiv

Görsel 37: Dilek Tezcan Kişisel Arşiv
Görsel 38: Dilek Tezcan Kişisel Arşiv
Görsel 39: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 40: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 41: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 42: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 43: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 44: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 45: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 46: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 47: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 48: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 49: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 50: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 51: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 52: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 53: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 54: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 55: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 56: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 57: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 58: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 59: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 60: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 61: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 62: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 63: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 64: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 65: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 66: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 67: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 68: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 70: Kişisel Erişim Kasım 2024
Görsel 71: Kişisel Erişim Kasım 2024

BÖLÜM 5

Anadolu'da Seramik Sanatının Tarihsel Gelişimi ve İç Mekân Dekorasyon Sanatı'nın Kısa Tanımı ¹

Burhan YALÇIN²

Giriş

Seramik, Anadolu'da günümüzden 8000 yıl öncesine kadar dayanan bir zanaat dalı olarak köklü bir geçmişe sahip olduğu bilinmektedir. Seramik zanaat olarak bazen çanak- çömlek olarak, bazen de aksesuar olarak karşımıza çıkmaktadır. Seramik zanaatı birçok farklı medeniyetin izlerini geçmişten bugüne taşıyarak tarihe ışık tutan önemli bir araç olmuştur.

Anadolu farklı kültürlerin yaşadığı topraklar olması nedeni ile yapılan arkeolojik kazılar sonucu Anadolu'daki kazılarda birçok seramik eserler bulunmuştur. İlk olarak M.Ö. 6000'lerde Çatalhöyük'te rastlanan seramik örnekler Hacılar, Beyce Sultan, Demirci Höyük vb. yerlerde rastlamak mümkündür.

İnsanların Tarih öncesi dönemlerden bu yana günlük yaşamlarına hizmet veren ve kolaylaştıran günümüzde de varlığı sürdürülen seramik zanaatı çeşitli form, dekor, estetik ve işlevsellikleri ile her zaman dikkatleri üzerine çekmiştir. İnsanoğlu bu süreçte yaşamını sürdürdüğü ve paylaştığı çevre, üretiminin malzeme ve teknik özelliklerini sunarken bir taraftan stil, üslup ve sanat akımlarını da farkında olmadan oluşturmaya başlamıştır.

¹ Bu kitap bölümü Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "Cumhuriyet Dönemi Türk Seramik Sanatında İç Mekân Dekorasyon Unsuru Olarak Seramik Duvar Panolarının Etkisinin Araştırılması ve Bir Uygulama Örnekleri." başlıklı yayınlanmamış yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Sanatta Yeterlik Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı, burhanyalcin02@gmail.com, ORCID iD: 0009-0008-2838-9595

kadar uzanan bu serüven, Anadolu coğrafyasının zenginliğini ve farklı kültürlerin etkileşimini gözler önüne sermektedir. Hitit, Frig, Pers, Helenistik, Roma ve Osmanlı gibi medeniyetlerin seramik sanatına olan katkıları incelenerek, her bir dönemin kendine özgü üslupları ve teknikleri vurgulandı. Seramik sanatının iç mekân dekorasyonunda oynadığı rol, tarih boyunca büyük önem taşımaktadır. Duvar süslemelerinde kullanılan çiniler, zemin kaplamalarında kullanılan seramik karolar, mutfak ve banyo gibi yaşam alanlarında kullanılan seramik eşyalar, iç mekânlara estetik bir görünüm kazandırmanın yanı sıra, o mekânın kimliğini de belirlemektedir. Özellikle İznik çinileri, Osmanlı mimarisinde önemli bir yer tutmuş ve dünya çapında beğeni toplamıştır. Günümüzde seramik sanatı, geleneksel tekniklerin modern tasarım anlayışıyla birleştirilmesiyle yeni bir boyut kazanmıştır. Sanatçılar, seramik malzemeyi kullanarak heykel, enstalasyon ve özgün dekoratif objeler üretmektedir. Seramik sanatı, artık sadece günlük yaşamın bir parçası olmakla kalmayıp, sanat galerilerinde sergilenen ve koleksiyonlara dahil edilen prestijli bir sanat dalı haline gelmiştir.

Sonuç olarak, Anadolu'da seramik sanatının tarihi, insanlık tarihinin önemli bir parçasıdır. Binlerce yıllık bir geçmişe sahip olan bu sanat dalı, günümüzde de canlılığını koruyarak, iç mekân dekorasyonunda önemli bir yere sahiptir. Seramik sanatının geleceği, geleneksel tekniklerin korunması ve modern tasarım anlayışıyla birleştirilmesiyle daha da parlak olacaktır.

Kaynaklar

- Arcasoy, A, (1983), Seramik Teknolojisi, Marmara Üniversitesi Yayın Evi, No,457, İstanbul.
- Ağatekin, M, (1993), "Cumhuriyet Sonrası Çağdaş Türk Seramik Sanatının Gelişimi ve Anlatım Dili Yönünden Değerlendirilmesi", Yüksek Lisans Tezi, T.C. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Ağatekin, M, (2002), "Dünya'da ve Türkiye'de Çağdaş Seramik Sanatının Oluşum Süreci", Anadolu Sanat, Sayı,12, Mart, Eskişehir.
- Anılanmert, B, (1999), Seramik Sanatı Endüstrisi ve Eğitimi, Cumhuriyetin Renkleri ve Biçimleri, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Arcan, E. F, (1999), Mimari Tasarıma Yaklaşım, Tasarım Yayın Grubu, Arnheim, İstanbul.
- Altan, İ, (1993), "Mimarlıkta Mekân Kavramı", İstanbul Üniversitesi Psikoloji Çalışmaları Dergisi, Cilt, 19, İstanbul.
- Cooper, E, (1978), Seramik ve Çömlekçilik, Remzi Kitapevi Yayınları, Birinci Basım, İstanbul.
- Cezar, M, (1983), Güzel Sanatlar Akademisi'nden 100 Yılda Mimar Sinan'a Güzel Sanatlar Eğitiminde 100 Yıl, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Gülaçtı, N, (2011), "Günümüz Kütahya'sında Seramik-Çini Üretimi ve Durum Tespiti", Sanatta Yeterlik Tezi, Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.
- Türedi Özen, A., Sarnıç, K. Ö., Taçyıldız, E., & Aydoğdu Ağatekin, E. (2008). İnternet Gazeteciliğinde Arkeolojik, Geleneksel, Sanatsal ve Endüstriyel Seramik Haberleri.

Türkiye’de Seramik, 2003: 140: Komitesi, S. T. (2003). Türkiye’de Seramik: Toprakla Ateşin Öyküsü. İstanbul: Üniform Matbaası.

Tansuğ, S, 1993 Çağdaş Türk Sanatı, Remzi Kitabevi, İstanbul

Mutlu, H. S., (2007) “Zamanın Çarkında Anadolu’da Seramik”, Anadolu Sanat, Eskişehir.

Mülayim, E, (2005), “Türkiye’de Çağdaş Seramik Sanatı”, Anadolu Sanat, Eskişehir.

Saraf, M, (2013), Türkiye’de İç Mimarlık Eğitiminde Aydınlatmanın Yeri Ve Önemi, Okan Üniversitesi, Yayınları İstanbul.

<http://degisimsanat.kurs.com/>, 2018

Görsel Kaynaklar

Görsel 1: <http://www.restorasyonkonservasyon.com>, <https://ahmetustanindefteri.blogspot.com.tr>

Görsel 2: Güner, G., Anadolu’da Yaşamakta Olan İlkel Çömlekçilik, İstanbul: Ak Yayınları Kültür Serisi 16–5.

Görsel 3: Gülaçtı, N, (2011), “Günümüz Kütahya’sında Seramik-Çini Üretimi ve Durum Tespiti”, Sanatta Yeterlik Tezi, Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.

Görsel 4: Güner, G., Anadolu’da Yaşamakta Olan İlkel Çömlekçilik, İstanbul: Ak Yayınları Kültür Serisi 16–5.

Görsel 5: Gülaçtı, N, (2011), “Günümüz Kütahya’sında Seramik-Çini Üretimi ve Durum Tespiti”, Sanatta Yeterlik Tezi, Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.

Görsel 6: <http://www.besiktas.com.tr>, <http://t24.com.tr>

Görsel 7: <https://teppeiceramics.wordpress.com>, <http://sevincozarслан.blogspot.com.tr>

Görsel 8: <http://www.hamiyecolakoglu.com.tr>, <http://www.sanalmuze.org>; <http://www.kronos.news>,

Görsel 9: <http://factsanddetails.com>

Görsel 10: <https://tr.pinterest.com>, <http://www.topkapisarayi.gov.tr>

BÖLÜM 6

Bireysel Gelişim ve Çağdaş Toplamların İnşasında Sanat Eğitiminin Önemi

Dilek KUYRUKCU ¹

Giriş

Toplum içinden doğan ve gelişen sanat, sahip olunan kültürün en önemli parçasıdır. Sanatçılar, içinde yaşadıkları toplumun kültürel birikimlerinden beslenerek özgün eserler ortaya koymaktadırlar. Sanatsal yaratım süreci, kolektif belleğin derinliklerinde yer alan kültürel kodların, geleneksel uygulamaların ve toplumsal deneyimlerin sanatçının kişisel yorumuyla yeniden şekillenmesini içermektedir. Sanatçılar parçası oldukları toplumun kültürel birikimlerinden ve geçmiş deneyimlerinden yararlanarak yaratıcılıklarını beslerler.

Sanatsal üretimin sürdürülebilirliği ve kültürel üretimin gelecek kuşaklara sağlıklı bir şekilde aktarılması için sanat derslerinin ve sanatsal etkinliklerin eğitim programları içinde yer alması büyük önem taşımaktadır. Sanat eğitiminin kontrollü ve sistemli bir şekilde yapılması hem kültürel sürdürülebilirliğin korunması hem de toplumun estetik algısının geliştirilmesi açısından gereklidir. Ayrıca sanat eğitimi, yaratıcı düşüncenin geliştirilmesi, kültürel dönüşümün ve sanatsal gelişmenin devamlılığı gibi çok boyutlu toplumsal faydalar sağlamaktadır.

Sanat eğitiminin eğitim programları içinde yer alması sadece teknik bilginin aktarılması için değil, aynı zamanda sahip olunan kültürel değerlerin korunması ve zenginleştirilmesi için de büyük önem taşımaktadır. Bu süreç, toplumsal belleğin güçlenmesine ve kültürel kimliğin pekişmesine de katkıda

¹ Öğr. Gör., Namık Kemal Üniversitesi Çorlu Meslek Yüksekokulu, Geleneksel El Sanatları Bölümü, dkuyrukcu@nku.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-6979-6658

Kaynaklar

- Akdeniz, H ve Erdağ., A. (1989). “Güzel Sanatlar Fakültelerinde Temel Sanat Eğitimi Üzerine Düşünceler ve Bir Bakış Açısı” Güzel Sanatlar Fakültelerinde Temel Sanat Eğitimi, Hacettepe Üniv. G.S.F. Seminer Eğitimi, HÜ. G.S.F. Yay. Ankara.
- Ayaydın, A. (2010). Okul Öncesi Dönemde Görsel Sanatlar Eğitiminin Bireye Kazandırdığı Değerler. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(1), s 187-200.
- Çelik M (2013) Öğrenme Çocuk ile Büyür: Erken Çocukluk Eğitiminde Waldorf Yaklaşımı Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 15 (2), s 39-51
- Dizdar Terwel C. (2010) Okulöncesi Sanat Eğitiminde Bir Malzeme Olarak “Kil” in Yeri Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları 258 s. 4
- Elpe, E. (2014). Köy Enstitüleri ve Sanat Eğitimi. Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 4(2), s 15-34.
- Kelekçi Olgun, M., & Kahraman, M. E. (2016). OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE SANAT EĞİTİMİNİN FARKLI TEKNİKLER KULLANILARAK ÖĞRETİLMESİ. Beykoz Akademi Dergisi, 4(2), 65-77
- Kotoman H. (2009). Rudolf Steiner ve Waldorf Okulu. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(1), s 174-194.
- Ulutaş İ, Ersoy Ö. (2004) Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi. Kastamonu Eğitim Dergisi .12 (1), s 1-12
- Uysal E. (2015). Temel Tasarım Dersine İlişkin Öğrenci Görüşleri. Yedi Sanat Tasarım ve Bilim Dergisi sayı 14 s. 51-65

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1-2: Bal Arısı Anaokulundan Sanatsal Etkinlikler. Bal Arısı Anaokulu Kişisel Arşiv
- Görsel 3-4-5: Atölye Feniks Seramik Dersleri. Atölye Feniks Kişisel Arşiv
- Görsel 6: Namık Kemal Üniversitesi Çorlu MYO Geleneksel El Sanatları ön lisans öğrencileri temel tasarım dersi. Derya Demir Kişisel Arşiv
- Görsel 7: Namık Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Mimarlık bölüm öğrencileri temel tasarım dersi. Dilek Kuyrukcu Kişisel Arşiv
- Görsel 8: Alanya Waldrof okullarında tahta düzenlemesi örneği. Sevda-Orhan Demirtaş Kişisel Arşiv
- Görsel 9: Alanya Waldrof Okulları geometri dersinden bir çizim. Sevda-Orhan Demirtaş Kişisel Arşiv
- Görsel 10-11: Alanya Waldrof okulundan görüntüler. Sevda-Orhan Demirtaş Kişisel Arşiv
- Görsel 12: Baltimore Waldrof Okulunda bir eurtitim çalışması. <https://www.waldorfschoolofbaltimore.org/eurythmy> erişim tarihi: 25.11.2024.

BÖLÜM 7

Doğadan Sanata: Mücevher Taşlarının Yolculuğu

Ufuk ÖREN¹

Giriş

İnsanların doğal bir eğilim olarak güzel görünme ve süslenme arzusu, takıların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Eski çağlarda takılar, deniz kabukları, taşlar ve kil gibi malzemelerden üretilirdi. Zorlu koşullarda, büyük bir emekle şekillendirilen bu takılar, çoğu zaman göz alıcı bir zarafete sahipti.

“Takı” kelimesi, “giymek” fiilinin kökünden türemiştir ve günümüzde “bijuteri” dediğimiz kavramdan çok daha anlamlı ve kapsamlı bir içeriğe sahiptir. Takılar, birer mücevher parçası olmalarına rağmen, onları genel mücevherlerden ayıran temel özellik, yoğun şekilde değerli mücevher taşlarının kullanılmasıdır. Bu taşlar, “mücevher taşı” olarak adlandırılır.

Zorlayıcı koşullara rağmen mücevher yapım tekniklerinin ustalıkla uygulanması, insanoğlunun zekâsını, yeteneğini ve estetik anlayışını geleceğe taşımıştır. Takılar, yalnızca bir sınıf ayrımını simgeleyen unsurlar değil, aynı zamanda insanlar arasında bağlar kuran, zamanı yansıtan ve yön veren objeler olmuştur (Ören ve diğ 2018).

Doğası gereği ham halde bulunan değerli taşların, görsel ve ekonomik değere sahip olabilmesi için işlenmesi gerekmektedir. Değerli taşların işlenmesi, faset işleme ve kabaşon işleme olarak ikiye ayrılır. Fasetli işlem tekniği şeffaf değerli taşlarda kullanılırken, kabaşon tekniği çoğunlukla opak değerli taşlarda kullanılır. Bu çalışmada, kabaşon ve fasetli işlemede kullanılan makineler ve

¹ Öğr. Gör. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Karacasu Memnune İnci MYO, El Sanatları Bölümü, ufukoren@adu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-8107-2385

- » **Ar-Ge Çalışmalarının Geliştirilmesi:** Değerli taş işleme tekniklerinin daha verimli ve yenilikçi hale getirilmesi için araştırma ve geliştirme faaliyetlerine ağırlık verilmelidir. Özellikle, yerel taşların işlenmesine yönelik teknolojilerin geliştirilmesi, hem ekonomik hem de kültürel faydalar sağlayacaktır.
- » **Pazar Ağlarının Güçlendirilmesi:** İşlenmiş değerli taşların uluslararası pazarda rekabet edebilirliğini artırmak için tasarım ve markalaşmaya daha fazla yatırım yapılmalıdır. Ayrıca, dijital platformlar aracılığıyla ürünlerin tanıtımı ve satışı desteklenmelidir.
- » **Kültürel Mirasın Korunması:** Mücevher taşlarının işlenmesinde kullanılan geleneksel yöntemlerin belgelenmesi ve gelecek nesillere aktarılması büyük önem taşır. Bu alanda hem akademik hem de sektörel çalışmaların artırılması gereklidir.

Kaynaklar

- Attaway, S. W. (2005). The mystery of gemstone polish. *Lapidary Journal*, 58,
- Bowles, O. (1958). *Stone Cutting and Polishing*. US Government Printing Office, 7863,
- Dake, H. C. (2012). *The Art of Gem Cutting-Including Cabochons, Faceting, Spheres, Tumbling and Special Techniques*. Read Books Ltd.,
- Falter, P. J., Dow, T. A. 1987(). Design and performance of a small scale diamond turning machine. *Precision Engineering*, 9(4), 185-190,
- Gray, M. (1988). Faceting large gemstones. *Gems & Gemology*,
- Hamprommarat, C., Sutapun, A., Sangveraphunsiri, V. (2015). Gemstone grinding process improvement by using impedance force control. In *MATEC web of conferences Vol. 26*, p. 02004, EDP Sciences,
- Klein, G. (2005). *Faceting history: cutting diamonds and colored stones*. Xlibris Corporation,
- Koralay, T., Ören, U. (2020). Determination of spectroscopic features and gemstone potential of garnet crystals from the Çamköy region (Aydın-SW Turkey) using XRPD, XRF, Confocal Raman Spectroscopy, EPMA and gemological test methods, *Periodico di Mineralogia*, 89(2), 105-123,
- Ören, U., Akar, S., Cevizci, F. (2018). *Antik Afrodisias Takıları Üzerine Bir İnceleme*, (editör: Bilge Doğanlı), *Antik Afrodisias ve Markalaşma*, Ankara: Gece Kitaplığı,
- Ören, U., Koralay, T. (2024). Evaluation of garnet phenocrysts in volcanic rocks (Görece/İzmir–Western Türkiye) for their usability as a semi-precious gemstone by multi-analytical methods. *Spectroscopy Letters*, 57(7), 388-411,
- Sinkankas, J. (1962). *Gem cutting: a lapidary's manual*. Chapman & Hall,
- Vasiliev, A. V., Harding, B. L. (2004). Optimizing faceting for beauty. *Journal of Gemmology* London, 29(1), 25-36,
- Görsel Kaynaklar**
- Görsel 1:** Akar, S. Bağlam, Uluslararası Türk Dünyası Geleneksel Sanatlar Çevrimiçi Sergisi “19 Mayıs Armağanı” kataloğu, 2021. ISBN: 978-605-73790-0-9
- Görsel 2:** Akar, S. Büklüm, 24 Kasım Uluslararası Öğretmenler Günü Çevrimiçi Sergisi Kataloğu, 2022. ISBN: 978-605-72758-4-4

- Görsel 3:** Akar, S. Sargı, Uluslararası Davetli 106. Yılında 106 eser ile “18 Mart Çanakkale Zaferi” kataloğu, 2021. ISBN: 978-605-73815-9-0
- Görsel 4:** Akar, S. Sonsuzluk, 3. Uluslararası Davetli Türk Dünyası Plastik Sanatlar Sanal Sergisi “Nardugan-Ayaz Ata” Sergi Kataloğu, 2021. ISBN: 978-605-73815-5-2
- Görsel 5:** Gemworld, Lortone LS12C Slab Saw, Erişim adresi: <https://www.gemworld-.com.au/products/moreInfo/361/1311/lortone-ls12c-slab-saw>, Erişim tarihi: 03.08.2019.
- Görsel 6:** MK Diamonds, MK Diamond BD7CW Trim Saw, Erişim adresi: <https://-www.mkdiamondparts.com/bd7cw-trim-saw.html>, Erişim tarihi: 05.06.2021.
- Görsel 7:** Ören, U. Fasetli Mücevher Taşı Kesimi Ders Notları (yayımlanmamış). ADÜ Karacasu Memnune İnci MYO, 2014.
- Görsel 8:** Ören, U. Kabaşon Mücevher Taşı İşleme Teknikleri Ders Notları (yayımlanmamış). ADÜ Karacasu Memnune İnci MYO, 2018.

BÖLÜM 8

Plastik Sanatlar Ve Teknoloji: Dijitalleşme Çağında Sanat

Özlem VARGÜN¹

Giriş

Plastik sanatlar, tarihsel olarak insanlığın estetik ve kültürel birikimini ifade eden en temel sanat biçimlerinden biridir. Heykel, resim, seramik gibi disiplinlerde somut ve malzemeyle sınırlı olan üretimler, 20. yüzyılın ortalarından itibaren teknolojinin gelişimiyle farklı medyalara taşınmıştır (Wilson, 2002). Özellikle sanayi devriminden sonra başlayan mekanik üretim, sanat eserlerinin yapısını ve anlamını değiştirmiştir. Günümüzde dijital araçlar, geleneksel sanatsal tekniklerin yanı sıra sanatçılara yeni yaratım alanları sunmaktadır. Teknolojinin sunduğu yenilikler, sanatçılara yaratıcı süreçlerde deneysellik ve yenilikçilik fırsatları sağlamıştır (Manovich, 2001).

Teknoloji ve sanat arasındaki bu ilişki, yalnızca sanatsal üretimle sınırlı kalmayıp, sanata dair düşünce biçimlerini de değiştirmiştir. Yeni teknolojik araçlarla plastik sanatların malzeme, mekân ve zaman algısı dönüşmüştür. Teknoloji, sanatçıların üretim sürecindeki rolünü genişleterek sanatı daha interaktif, katılımcı ve dijital bir ortama taşımıştır (Paul, 2015). Sanatçılar, özellikle bilgisayar destekli tasarım programları ve 3D modelleme araçlarını kullanarak sanat eserlerini sayısallaştırmakta ve geleneksel sınırlardan uzaklaşmaktadır. Bu durum plastik sanatları yalnızca bir estetik üretim süreci olmaktan çıkarak teknolojik bir deneyim haline getirmiştir.

Plastik sanatların teknolojiyle olan ilişkisinde, dijitalleşme belirleyici bir faktör olmuştur. Özellikle 21. yüzyılda hız kazanan dijital dönüşüm, sanat eser-

¹ Doç. Dr., Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi AD., ozlemvargun@harran.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-4803-5929

Kaynaklar

- Akbay, B. (2016). Şiir Yazan Robot. Sanat ve Teknoloji Konferansı, İstanbul.
- Acute Art, (2020). Unreal City. www.acuteart.com
- Anadol, R. (2021). Machine Hallucinations. Refik Anadol Studio.
- Basa Studio. (2023). Augmented Reality Graffiti Street Art. Erişim adresi: <https://basa-studio.com/stories/augmented-reality-graffiti-street-art>
- Galanter, P. (2012). Complexity, Artificial Life, and Aesthetics. *Leonardo Journal*, 45(1), 5-12.
- Grau, O. (2003). *Virtual Art: From Illusion to Immersion*. MIT Press.
- İstanbul Modern. (2020). Sanatçı ve Zamanı. İstanbul Modern Sanat Müzesi Yayını.
- Manovich, L. (2001). *The Language of New Media*. MIT Press.
- Nadini, M., Alessandretti, L., Di Giacinto, F., Martino, M., Aiello, L. M., & Baronchelli, A. (2021). Mapping the NFT revolution: Market trends, trade networks, and visual features. *Scientific Reports*, 11(1), 20902.
- Paul, C. (2015). *Digital Art*. Thames & Hudson.
- Rush, M. (2005). *New Media in Art*. Thames & Hudson
- TeamLab. (2023). *teamLab: Transcending Boundaries of Art and Technology*.
- Wilson, S. (2002). *Information Arts: Intersections of Art, Science, and Technology*. MIT Press.

BÖLÜM 9

Kuyumculukta 3D Baskı ve Geleneksel Yöntemlerin Entegrasyonu

Servet AKAR¹

Giriş

Kuyumculuk, tarih boyunca hem estetik bir ifade aracı hem de kültürel ve ekonomik bir değer olarak önemli bir rol oynamıştır. Altın, gümüş ve değerli taşlar gibi nadir ve değerli malzemelerin işlenmesi, toplumların sanatsal becerilerini ve teknolojik kapasitelerini yansıtmıştır. Antik çağlardan günümüze kadar kuyumculuk, sürekli olarak yenilenmiş ve farklı medeniyetlerin izlerini taşıyan bir miras haline gelmiştir. Örneğin, antik Mısır'da tanrılarla ilişkilendirilen mücevherler, Roma İmparatorluğu'nda sosyal statü göstergesi olarak kullanılmıştır. Günümüzde ise hem bir zanaat hem de bir endüstri olarak kuyumculuk, estetik ve işlevselliğin sınırlarını zorlayan yenilikçi yöntemlerle şekillenmektedir (Ören ve diğ. 2018).

Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte kuyumculuk sektörü de bu dönüşümden etkilenmiştir. Geleneksel el işçiliğine dayalı süreçler, modern makine-lerin hassasiyeti ve bilgisayar destekli tasarımların (CAD - Computer-Aided Design) sağladığı yeniliklerle desteklenmiştir. Bu değişimlerin en dikkat çekici örneklerinden biri ise 3D baskı teknolojisinin sektöre dahil olmasıdır. 3D baskı, yalnızca bir üretim tekniği değil, aynı zamanda tasarımda yaratıcı özgürlük sağlayan bir araç olarak kuyumculuğa entegre edilmiştir. Bu teknoloji, tasarımcıların en karmaşık ve detaylı fikirlerini gerçeğe dönüştürmelerine olanak tanımaktadır. Üstelik geleneksel yöntemlerle mümkün olmayan geometrik yapıların üretimini kolaylaştırarak, sektöre önemli bir rekabet avantajı sunmaktadır

¹ Öğr. Gör., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Karacasu Memnune İnci MYO, El Sanatları Bölümü, servet.akar@adu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-4707-9970

Sonuç olarak, kuyumculukta 3D baskı ve geleneksel yöntemlerin entegrasyonu, sektörün geleceğini şekillendiren bir paradigma değişikliğine işaret etmektedir. Bu entegrasyon, yalnızca bir üretim süreci yeniliği değil, aynı zamanda sektörel bir kültür dönüşümüdür. Teknoloji ve zanaatkarlığın birleşimiyle ortaya çıkan bu sinerji, sektöre hem sanatsal hem de ekonomik açıdan değer katmakta ve kuyumculuğun evriminde bir kilometre taşı niteliği taşımaktadır. Gelecekte bu entegrasyonun daha da yaygınlaşarak, inovasyon odaklı bir kuyumculuk anlayışını teşvik etmesi beklenmektedir.

Kaynaklar

- Borrello, J., Nasser, P., Iatridis, J. C., & Costa, K. D. (2018). 3d Printing A Mechanically-Tunable Acrylate Resin On A Commercial Dlp-Sla Printer. *Additive Manufacturing*, 23, 374-380.
- Chen, H., Cheng, D. H., Huang, S. C., & Lin, Y. M. (2021). Comparison Of Flexural Properties And Cytotoxicity Of İnterim Materials Printed From Mono-Lcd And Dlp 3d Printers. *The Journal Of Prosthetic Dentistry*, 126(5), 703-708.
- Çakıroğlu, E. O. (2024). Anıtsal Yapıların Farklı 3d Modelleme Programları Ve Ağaç Türleri İle Uygulanabilirliği. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 25(1), 181-198.
- Çolpak, A. Ç. (2021). Dijital Ortamda Takı Tasarımı Ve Üretim Teknikleri (Master's Thesis, Altınbaş Üniversitesi).
- Gallant, L., Hsiao, A., & Mcsorley, G. (2021). Benchmark Physical And Mechanical Property Characterization Of 316l Stainless Steel Dmls Prints. *Prog. Can. Mech. Eng.*, 4.
- Hatipoğlu, M., & Gümüşoğlu, Ş. (2005). Üniversitede İlk Kuyumculuk Eğitiminin Başlangıcı ve Gelişimi.
- Hatipoğlu, M., Ören, U., & Kibici, Y. (2011). Micro-Raman Spectroscopy Of Gem-Quality Chrysoprase From The Biga-Çanakkale Region Of Turkey. *Journal Of African Earth Sciences*, 61(4), 273-285.
- İnce, F. (2019). Kuyumculuk Sektöründe Takı Teknolojisi Ve Tasarımı Algısı Üzerine Bir Araştırma. *Journal Of International Social Research*, 12(62).
- İnce, F. (2019). Kuyumculuk Sektöründe Takı Teknolojisi Ve Tasarımı Algısı Üzerine Bir Araştırma. *Journal Of International Social Research*, 12(62).
- İyioğlu, M. T. (2018). Üç Boyutlu Grafik Tasarımda Matrix Programının Takı Alanında Modelleme Yöntemleri (Master's Thesis, İstanbul Arel Üniversitesi).
- Kılıç, S. (2016). Eski Türklerde Kuyumculuk Geleneği Ve Metal Süsleme Teknikleri. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (58), 23-55.
- Kiraz, C., Sezer, H. K., & Şahin, İ. (2018). Kuyumculuk Sektöründe 3b Baskı Tasarım Özgürlüğünden Faydalanmaya İlişkin Bir Perspektif. *International Journal Of 3d Printing Technologies And Digital Industry*, 2(2), 46-58.
- Koralay, T., Ören, U. (2020). Determination Of Spectroscopic Features And Gemstone Potential Of Garnet Crystals From The Çamköy Region (Aydın-Sw Turkey) Using Xrpd, Xrf, Confocal Raman Spectroscopy, Epma And Gemological Test Methods, *Periodico Di Mineralogia*, 89(2), 105-123,
- Kökhan, S., & Özcan, U. (2018). 3d Yazıcıların Eğitimde Kullanımı. *Bilim Eğitim Sanat Ve Teknoloji Dergisi*, 2(1), 80-85.
- Mirón, V., Ferrándiz, S., Juárez, D., & Mengual, A. (2017). Manufacturing And Characterizati-

- on Of 3d Printer Filament Using Tailoring Materials. *Procedia Manufacturing*, 13, 888-894.
- Ören, U., & Koralay, T. (2023). Mineralogical-Geochemical And Gemological Investigations Garnet Porphyroblasts (Lal Stones) İn Menderes Massif (Hacıaliler/Çine-Aydın). *Pamukkale University Journal Of Engineering Sciences*, 29(7), 769-782.
- Ören, U., & Koralay, T. (2024). Evaluation Of Garnet Phenocrysts İn Volcanic Rocks (Görece/İzmir–Western Türkiye) For Their Usability As A Semi-Precious Gemstone By Multi-Analytical Methods. *Spectroscopy Letters*, 57(7), 388-411.
- Ören, U., Akar, S., Cevizci, F. (2018). Antik Afrodisias Takıları Üzerine Bir İnceleme, (Editör: Bilge Doğanlı), Antik Afrodisias Ve Markalaşma, Ankara: Gece Kitaplığı.
- Şahin, K., & Turan, B. O. (2018). Üç Boyutlu Yazıcı Teknolojilerinin Karşılaştırmalı Analizi. *Stratejik Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 97-116.
- Görsel Kaynaklar**
- Görsel 1:** 5A Jewellery Design. Matrix 8 Alyans Çizimi Rhinoceros 5, Erişim adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=waDSsSyEJIA>, Erişim tarihi: 03.04.2023.
- Görsel 2:** Akar, S. 3D Model Uygulamaları, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Karacasu memnune İnci MYO, El sanatları Bölümü, 2024.
- Görsel 3:** Alibaba, JPT Mopa Lazer Markalama Makinesi. Erişim adresi: <https://turkish.alibaba.com/product-detail/JPT-Mopa-laser-marking-machine-100W-60717553538.html>, Erişim tarihi: 11.11.2024.
- Görsel 4:** Formlabs, How to Choose the Best Jewelry Design CAD Software, Erişim adresi: <https://formlabs.com/uk/blog/jewelry-design-cad-software/>, Erişim tarihi: 07.09.2024.
- Görsel 5:** Haywood, P Rhino vs Matrixgold vs 3Design. Erişim adresi: <https://www.haywoods-jewellery.co.uk/learning-cad-for-jewellery/>, Erişim tarihi: 15.06.2024.
- Görsel 6:** Jnstar, Fiber Markalama Makinesi, Erişim adresi: <https://tr.starlasercnc.com/laser-marking-machine/fiber-laser-marking-machine/fiber-marking-machine.html>, Erişim tarihi: 23.11.2024.
- Görsel 7:** Makina Eğitimi, En İyi Takı Tasarımı Programları, Erişim adresi: <https://www.makina-egitimi.com/en-iyi-taki-tasarimi-programlari/>, Erişim tarihi: 09.10.2024.
- Görsel 8:** Masina Diamonds, How To Choose A Diamond Ring Setting. Erişim adresi: <https://masinadiamonds.com/blogs/news/how-to-choose-a-diamond-ring-setting>, Erişim tarihi: 30.09.2024.
- Görsel 9:** Mitalon, Sharebot Metalone. Erişim adresi: <https://www.mitalon.com/en/3d-technologies/3d-printers/sharebot-professional-3d-printers/sharebot-metalone/>, Erişim tarihi: 21.06.2024.
- Görsel 10:** Robotistan, Anycubic Photon Mono-X 6KS 3D Yazıcı. Erişim adresi: <https://www.robotistan.com/anycubic-photon-monox6k-3d-yazici>, Erişim tarihi: 04.10.2024.
- Görsel 11:** Seahawk, Anet A8 RepRap Prusa I3 (klon), Erişim adresi: <https://www.seahawk.dk/maker/aneta8.html>, Erişim tarihi: 08.09.2024.
- Görsel 12:** Takı Çiz, MATRIX Gold Özel Ders, Erişim adresi: <https://takiciz.com/matrix-ozel-ders/>, Erişim tarihi: 22.10.2024.